

Representantforslag 36 S

(2010–2011)

fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Bent Høie, Trine Skei Grande og Per Sandberg

Dokument 8:36 S (2010–2011)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Robert Eriksson, Bent Høie, Trine Skei Grande og Per Sandberg om en helhetlig gjennomgang av brudd på lovfestede rettigheter

Til Stortinget

Bakgrunn

Det har vært en stadig økning i lovfestede rettigheter, og omfanget er nå blitt uoversiktlig. Rettigheter er et fundament i velferdsstaten, men å lovfeste en rettighet betyr ikke at den nødvendigvis innfris. TV2 har denne våren avdekket en rekke kritikkverdige forhold rundt ordningen med såkalte lovfestede rettigheter.

Flere av landets største interesseorganisasjoner, som til sammen representerer en halv million mennesker med ulike diagnoser og hjelpebehov, mener det offentlige hjelpeapparatet ikke fungerer godt nok. Hit søker mange som har behov for og rett til, hjelp og støtte. I en spørreundersøkelse utført av TV2 slår alle 18 organisasjoner fast at det offentlige hjelpeapparatet er for komplisert å finne frem i, og at det offentlige mangler kunnskap som er nødvendig for å gi korrekt veiledning, økonomisk bistand og informasjon om ulike støtteordninger som man har krav på.

Funksjonshemmedes fellesorganisasjon (FFO) oppgir at urovekkende mange offentlig ansatte tar kontakt fordi de ikke kjenner regelverket godt nok, de finner ikke frem i eget system og vet ikke nok om diagnoser.

Stortingspolitikere fra samtlige politiske partier på Stortinget som deltok i en spørreundersøkelse, svarer alle at de mener det er påkrevet med en grundig gjennomgang av ordningen med lovfestede ret-

tigheter. TV2 tilskrev 90 stortingsrepresentanter, hele 82 svarte. Videre mener hele ni av ti representanter som kommenterer spørsmål om rettssikkerheten, at den ikke er godt nok ivaretatt i dag. Om lag halvparten av dem som deltar i undersøkelsen, er tilknyttet regjeringspartiene. Flere, deriblant stortingsrepresentant Karin Andersen (Sosialistisk Venstreparti) og stortingsrepresentant Anette Trettebergstuen (Arbeiderpartiet), er blant dem som er mest ivrige til å kreve en grundig gjennomgang av lovfestede rettigheter.

Jussprofessor Jan Fridtjof Bernt uttalte til TV2 våren 2010 at de svakeste gruppene hele tiden blir skjøvet bak i køen under henvisning til økonomiske problemer. Han mener dette både er et rettssikkerhetsmessig problem for dem som rammes, og at det også er et demokratisk problem. Han mener videre at de offentlige budsjettene styres med jernhånd, verre er det med arbeidet for å påse at lovbrudd ikke skjer.

Forslagsstillernes syn

Å lovfeste en rettighet er et signal om prioritering. Når Stortinget lovfester en rettighet, er det også en form for innsnevring av lokaldemokratiet. Forslagsstillerne viser til at lovfesting av rettigheter har økt de siste årene. Det foreligger imidlertid ikke noen oversikt over etterlevelsen av disse rettighetene. Det er urovekkende at det ikke foreligger noen god oversikt når det gjelder omfanget av lovbrudd knyttet til ulike lovfestede rettigheter. Forslagsstillerne viser til at en lovfesting av rettigheter som ikke følges opp i praksis, vil kunne øke forakten for politikere og offentlige myndigheter. Forslagsstillerne vil videre understreke at det ikke er et mål i seg selv å lovfeste flest mulig rettigheter.

Forslagsstillerne mener det er nødvendig med en oversikt og kunnskap for å fortløpende kunne justere kurs og innsats. Forslagsstillerne er av den formening

at man derfor bør kjenne omfanget av lovbrudd, hvilke lover som brytes oftest og hvem de skadelidende er. Videre mener forslagsstillerne at brudd på lovfestede rettigheter åpner for en rekke uavklarte problemstillinger; Fungerer tilsynsapparatet godt nok? Har Norge for mange lovfestede rettigheter? Har man økonomi, kompetanse og et apparat til å sikre håndhevelse og ivaretagelse? Hva slags sanksjonsmuligheter foreligger ved brudd på rettigheter? Hvilke rettssikkerhetsmessige utfordringer utgjør dette?

Etter forslagsstillernes mening er et kjernespørsmål om Kommune-Norge er pålagt et uforsvarlig stort ansvar ved at stadig flere oppgaver blir lovpålagt. Summen av alt som lovfestes overfor kommunene, kan også føre til at de viktigste individrettighetene blir skjøvet til side.

Forslagsstillerne vil understreke at Velferds-Norge er langt fra en kollaps. Det er heller ikke slik at alle har rett på det de krever. Lovfestede rettigheter forutsetter klare kriterier for hvem som kan få innfridd rettigheten og hvem som ikke har et rettmessig krav. Men en lovfestet rettighet skal innfris når en er kvalifisert for dette. Det er derfor grunn til å stille spørsmålet: Hvor mange slike enkeltsaker tåler et system før en kan si at vi har en systemsvikt, eller en krise?

Forslagsstillerne mener at det er behov for å få kartlagt og definert problemet. Dette må følges opp med å få vurdert tiltak som kan iverksettes for igjen å skape tillit til at lovfestede rettigheter er et uttrykk for en klar prioritering som blir fulgt opp i praksis.

Med tanke på at reportasjene i TV2 har avstedkommet kraftige politiske reaksjoner, fra både posisjonspartiene og opposisjonspartiene, har forslagsstillerne forventninger til at nødvendige tiltak og reaksjoner blir iverksatt fra regjeringens side.

Forslagsstillerne mener velferdsstaten er lite tjent med at man ikke makter å oppfylle de lovfestede rettighetene som brukerne har krav på, og synes også det er tankevekkende at man ikke har kunnskap eller god nok oversikt i de ulike forvaltninger vedrørende de lovfestede rettighetene.

Forslagsstillerne ber derfor regjeringen legge frem en egen sak for Stortinget. En slik sak bør omfatte en oversikt over de lovfestede rettigheter som finnes, oversikt over hvilke rettigheter som oftest brytes, samt konkrete tiltak som må gjennomføres for å sikre rettssikkerhet til brukerne, og som forhindrer brudd på lovfestede rettigheter.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber regjeringen innen utgangen av 2011 legge frem sak for Stortinget om brudd på lovfestede rettigheter.

16. november 2010